Vesihuoltoyksikkö
Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus
31.3.2026

Elinvoimakeskus

Muistilista vesihuoltolaitokselle – uudet laitokset

Ohje

Laitosten, jotka täyttävät vesihuoltolaitoksen määritelmän, tulee noudattaa vesihuoltolain säädöksiä.

Vesihuoltolaitos on laitos, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta, **ja**

a) toimittaa vettä talousvetenä käytettäväksi vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin; **tai**
b) vastaanottaa jätevettä vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilöltä.

Poikkeamasta ja häiriötilanteesta ilmoittaminen

Määräaika: heti **Tehtävä:** jatkuva

- Vesihuoltolaitoksen on ilmoitettava viipymättä **elinvoimakeskukselle** kaikista poikkeamista, jotka voivat merkittävästi häiritä tai merkittävästi häiritsevät vesihuoltopalvelujen tarjoamista. Ilmoitus elinvoimakeskukselle tehdään lomakkeella: Vesihuoltolaitoksen poikkeamailmoitus.
- **Talousveden laatuun** vaikuttavista häiriöistä tulee edelleen ilmoittaa kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.
- **Jätevesiverkoston** häiriöistä on ilmoitettava ympäristöluvan edellyttämällä tavalla, vähintään laitoksen valvojalle (YLVA) tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.
- Häiriötilanteen sattuessa vesihuoltolaitoksen tulee tiedottaa **asiakkaitaan**.

Lisätietoa ilmoittamisvelvollisuudesta: Vesihuollon poikkeamasta ilmoittaminen

Tiedottamisvelvollisuus

Määräaika: heti **Tehtävä:** vuosittain

Vesihuoltolaitoksen tulee tiedottaa riittävästi toimittamansa talousveden laadusta, jäteveden puhdistuksen tasosta sekä vesihuollosta perittävien maksujen muodostumisesta.

Talousvettä toimittavan laitoksen on toimitettava asiakkailleen vähintään kerran vuodessa laskun yhteydessä tai muussa helposti saatavilla olevassa muodossa tiedot seuraavista asioista:

- talousveden laatu
- veden hinta ja asiakkaan kulutus
- missä laitoksen toimintakertomus on luettavissa

Lisätietoa tiedottamisvelvollisuudesta ja ohjeita velvoitteen täyttämiseen.

Vesihuoltotietojen toimittaminen

Määräaika: 1.5. mennessä **Tehtävä:** vuosittain
Vesihuoltolaitoksen tulee kerran vuodessa ilmoittaa vesihuollon tietojärjestelmään (VEETI) vesihuoltoa koskevat tiedot. Tiedot on toimitettava huhtikuun loppuun mennessä. Mikäli tilinpäätöstä ei ole silloin vielä vahvistettu, voi taloustiedot toimittaa myöhemmin.

Laitoksen on lisäksi huolehdittava siitä, että VEETI-järjestelmässä olevat laitoksen perustiedot ovat ajan tasalla. Järjestelmässä olevia yhteystietoja käytetään tiedottamiseen, joten laitoksen tulee päivittää tietoja tarvittaessa.

Kirjanpito ja toimintakertomus

Määräaika: 6kk tilikauden päättymisestä **Tehtävä:** vuosittain
Vesihuoltolaitoksen on laadittava tilikausittain tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma. Lisäksi laitoksen on laadittava toimintakertomus, jossa esitetään keskeiset talousasiat selkeästi ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Lainsäädännössä on tarkat sisältövaatimukset toimintakertomukselle.

Talousasiakirjat on laadittava kirjanpitolain mukaisesti ja ne tulee tarkastuttaa tilintarkastajalla. Toimintakertomus sekä vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet tulee julkaista joko laitoksen omilla nettisivuilla tai vesi.fi-palvelussa. Vesi.fi -palveluun (Vesihuoltolaitosten tunnusluvut) tiedot saa lisättyä VEETI-järjestelmän kautta.

Selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Määräaika: heti, riskiperusteisen seurannan osalta 12.7.2027 **Tehtävä:** jatkuva

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä toimintansa vaikutuksista sekä riskeistä. Tämän johdosta laitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, vesihuolto-omaisuutensa kuntoa sekä vuotovesien määrää.

Laitosten, joilla on omaa vedenhankintaa, tulee tarkkailla käyttämäänsä raakavettä. Tarkkailtavat muuttujat valitaan terveydensuojelulain nojalla tehtävän riskienhallinnan pohjalta. Laitoksen on toimitettava havaintopaikkojen tiedot ja tarkkailun tulokset ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Laitoksen tulee huolehtia, että raakavesitulokset toimitetaan tietojärjestelmään laboratorion kautta.

Lisätietoa riskienhallintasuunnittelusta: Talousveden tuotantoketjun riskienhallinta

Omaisuudenhallinta

Määräaika: 1.1.2028 **Tehtävä:** 3 vuoden välein

Vesihuoltolaitoksen tulee laatia omaisuudenhallintasuunnitelma. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että laitos pystyy huolehtimaan vesihuollosta ja ylläpitämään sen toimintavarmuutta. Laitoksen on huolehdittava, että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät maksut pysyvät kohtuullisina ja tasapuolisina.

Omaisuudenhallintasuunnitelma on toimitettava tiedoksi kunnalle sekä elinvoimakeskukselle. Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein.

Elinvoimakeskukselle suunnitelma toimitetaan tietoturvallisella lomakkeella: Vesihuoltolaitoksen suunnitelma

Maksut

Määräaika: omaisuudenhallintasuunnitelman jälkeinen tilikausi **Tehtävä:** vuosittain

Vesihuoltolaitoksen tulee periä asiakkailtaan perusmaksua ja käyttömaksua. Lisäksi laitos voi periä liittymismaksua ja muita tarvittavia maksuja. Maksujen tulee olla kohtuullisia ja tasapuolisia kaikille asiakkaille. Niiden avulla katetaan vesihuoltolaitoksen kulut, kuten investoinnit, verkoston korjaukset ja muut kustannukset omaisuudenhallintasuunnitelman mukaisesti.

Vesihuoltolaitoksen täytyy maksujen tarkistuksen yhteydessä vuosittain arvioida toteutuvatko maksujen perusteet asianmukaisesti.

Varautuminen

Määräaika: 1.1.2030 **Tehtävä:** 6 vuoden välein ja tarvittaessa

Vesihuoltolaitoksen on varauduttava poikkeamiin ja häiriötilanteisiin sekä huolehdittava vesihuoltopalvelujen toimivuudesta myös häiriöiden aikana. Varautuminen edellyttää yhteistyötä muiden verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten, kunnan, valvonta- ja pelastusviranomaisten sekä tarvittaessa muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Laitoksen tulee tehdä kirjalliset sopimukset kriittisten materiaalien ja palveluiden toimittajien, alihankkijoiden ja kunnan kanssa. Tarvittaessa on haettava asevelvollisuuslain mukaisia henkilövarauksia ja päivitettävä ne vähintään kolmen vuoden välein.

Laitoksen on laadittava varautumissuunnitelma, jossa kuvataan sen riskienhallinta ja järjestelyt häiriötilanteisiin varautumiseksi. Laitoksen on harjoiteltava toimintaa säännöllisesti ja toteutettava suunnitelman edellyttämät toimenpiteet.

Ajantasainen varautumissuunnitelma toimitetaan valvonta- ja pelastusviranomaisille sekä pyynnöstä kunnalle. Toimittamisessa on noudatettava tietoturvaa. Elinvoimakeskukselle suunnitelma toimitetaan tietoturvallisella lomakkeella: Vesihuoltolaitoksen suunnitelma. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

Tarkemmat ohjeet varautumissuunnitelman laatimiseen: Varautumissuunnitelma vesihuollon häiriötilanteisiin

Verkostojen sijaintitiedot on vietävä paikkatietoon

Määräaika: 1.1.2031 **Tehtävä:** tarvittaessa

Vesihuoltolaitoksen on saatettava tiedot verkostojen sijainnista koneluettavaan paikkatietomuotoon. Verkostotiedot voivat olla tallennettu omiin järjestelmiin, keskitetysti kunnan tietokantaan tai palvelutarjoajien/konsulttien karttapalveluihin. Aina on kuitenkin varmistettava, että kriittinen verkostotieto ei ole julkisesti nähtävillä tai saatavilla.

Hallinto ja sopimusasiat

Määräaika: heti **Tehtävä:** jatkuva

Vesihuoltolaitoksen liittymis- tai palvelusopimus on tehtävä kirjallisesti tai sähköisesti siten, että sopimusta ei voida yksipuolisesti muuttaa ja se on molempien osapuolten saatavilla. Vesihuollon yleiset toimitusehdot on laadittava siten, että ne ovat kohtuulliset ja tasapuoliset. Vesilaitosyhdistys on laatinut mallin yleisistä toimitusehdoista vesihuoltolaitoksille: Yleiset toimitusehdot - Malli - VVY

Virheestä aiheutuva hinnanalennus ja vahingonkorvaus

Määräaika: heti **Tehtävä:** jatkuva

Vesihuollossa on virhe, jos palvelu tai veden laatu ei vastaa sopimusta tai säädöksiä, tai jos palvelu keskeytyy ilman hyväksyttävää syytä. Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen, ja yli 12 tuntia kestävä keskeytys oikeuttaa vähintään kahden prosentin alennukseen vuotuisista maksuista.

Vesihuoltolaitos on vastuussa virheen aiheuttamista henkilö- ja omaisuusvahingoista sekä asiakkaalle koituneista taloudellisista menetyksistä. Välilliset vahingot — kuten ansionmenetys tai muut vaikeasti ennakoitavat haitat — korvataan vain, jos virhe johtuu laitoksen huolimattomuudesta

Lisätietoa: Vesihuoltolaki 27 § ja 28 §

Kunnan etuosto-oikeus

Määräaika: heti, vesihuoltolaitoksen tulee ilmoittaa kunnalle kaupasta

Kunnalla on vesihuoltolaitoksen tai sen vesihuolto-omaisuuden kaupassa etuosto-oikeus. Kaupan kohteena olevan laitoksen ja vesihuolto-omaisuuden myyjän tulee ilmoittaa kunnalle kaupasta. Osuuskuntaa tai sen omaisuutta voidaan myydä tai luovuttaa vain kunnalle tai kunnan omistamalle vesihuoltolaitokselle tai toiselle vesihuolto-osuuskunnalle.

Osallistuminen kunnan vesihuoltosuunnitteluun

Määräaika: 1.1.2028, vastuu kunnalla, vesihuoltolaitosten tulee osallistua työhön

Kaikkien kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten tulee osallistua kunnan vesihuoltosuunnitelman laadintaan. Suunnitelmassa esitetään esimerkiksi, miten vesihuoltopalvelut tuotetaan kunnan eri alueilla ja miten yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kesken.

Toiminta-alueellisten vesihuoltolaitosten velvollisuudet

Kunta voi määrittää vesihuoltolaitokselle toiminta-alueen. Kaikille laitoksille tätä ei kuitenkaan tarvita. Lain mukaan toiminta-alue on pakko määrittää ainakin asemakaava-alueille, suurimmalle osalle taajamista sekä mahdollisesti joillekin erityisalueille, kuten pohjavesialueille tai herkille ranta-alueille.

Jos vesihuoltolaitokselle on määritetty toiminta-alue, laitoksen tehtävänä on huolehtia alueen vesihuoltopalveluista. Toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen tulee liittyä laitoksen vesijohto- ja viemäriverkkoon. Laitoksen velvollisuus on myös varmistaa, että liittämiskohdat ovat kiinteistön läheisyydessä.

Kielto johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin

Laitoksen tulee huolehtia, että kiinteistöltä ei johdeta hulevesiä vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin. Runsaat ylimääräiset vedet voivat aiheuttaa viemäriverkoston kapasiteetin ylitystä, jolloin jätevettä kulkeutuu pumppaamoilta maahan. Lisäksi ylimääräiset vedet heikentävät jätevedenpuhdistamon puhdistustehoa ja voivat aiheuttaa myös puhdistamo-ohituksia, jolloin jätevedet kulkeutuvat käsittelemättömänä tai pelkän esikäsittelyn kautta vesistöön.

Lisätietoja

Vesihuoltolaki | 119/2001
Valtioneuvoston asetus vesihuollosta | 1173/2025